

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง 2) พัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง 3) ทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง และ 4) กำกับ ติดตาม การใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช้อย่อย ได้แก่

1.1 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ศึกษา คือองค์ประกอบพื้นฐานของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสังเคราะห์ข้อมูล และจัดกลุ่มข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบของรูปแบบ

1.2 ศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในปี 2563 จำนวน 105 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ข้อมูลสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครองของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ช้อย่อย ได้แก่

2.1 ศึกษาจากรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู บุคลากร และผู้ปกครองเด็กพิการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 120 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ข้อมูลองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ

2.2 สทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเด็น ที่ศึกษา คือ ข้อมูลองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการ ที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปร่างรูปแบบ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.3 ร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ประเด็นที่ศึกษา คือ นำข้อมูลองค์ประกอบของรูปแบบจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ข้อ 2.1-2.2 มาयर่างรูปแบบ

2.4 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาพิเศษ ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากผลการพิจารณาในที่ประชุม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 15 คน (กลุ่มเป้าหมายตามข้อ 2.4) ประเด็นที่ศึกษา คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือ การให้บริการช่วยเหลือ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญ และแจกแจงความถี่ คำร้อยละ

ระยะที่ 3 ทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ช้อย่อย ได้แก่

3.1 ทดลองใช้รูปแบบ ณ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในปี 2563 จำนวน 105 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ผลการทดลองใช้รูปแบบ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากค่าความถี่ ร้อยละ

3.2 ประเมินความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 105 คน (กลุ่มเป้าหมายตามข้อ 3.1) ประเด็นที่ศึกษา คือ ความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ประชุมวิพากษ์ผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเครือข่ายผู้ปกครอง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในปี 2563 จำนวน 35 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ผลการทดลองใช้รูปแบบและร่วมกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของรูปแบบ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มข้อมูล

3.4 ได้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญที่สมบูรณ์

3.5 นำเสนอรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครองต่อสาธารณชน

ระยะที่ 4 กำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

4.1 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกคนก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา 2564 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ร่วมวางแผน กำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในปี 2563 จำนวน 105 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ความรู้ ความเข้าใจในการนำรูปแบบไปใช้ ต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 ออกกำกับ ติดตามเชิงรุกในการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครอง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในปี 2563 จำนวน 105 คน ประเด็นที่ศึกษา คือ ผลการนำรูปแบบไปใช้อย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์พรรณนาโดยบรรยายเป็นความเรียง

4.3 จัดประชุมสรุปผลการกำกับติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 35 คน (กลุ่มเป้าหมายตามข้อ 3.3) ประเด็นที่ศึกษา คือ ผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืนต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

1.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า

องค์ประกอบของรูปแบบมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต

1.1.2 ผลการศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง เด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง เห็นว่า สภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การติดตาม การประเมินผล และการส่งต่อ การคัดกรองประเภทความพิการ และการจัดทำแผนการให้บริการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินความก้าวหน้า

ผู้บริหาร และครูผู้สอน เห็นว่า สภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การคัดกรองประเภทความพิการและการติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ

ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง เห็นว่า สภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การประเมินความสามารถพื้นฐาน และการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ

1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

1.2.1 ผลการร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ โดยนำผลจาก 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบของรูปแบบ 2) การศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 3) การศึกษาดูงานรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจากศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และ 4) การสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมพบว่า รูปแบบ มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คน (เด็กพิการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน เครือข่ายผู้ปกครอง) งบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ (การมีส่วนร่วม/ ดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA : วางแผน ปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้)

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ มี 10 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กพิการ การคัดกรองประเภทความพิการ การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การฝึกทักษะตามแผนการสอนรายบุคคล การฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้า และการติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ได้แก่ เด็กพิการสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ/คู่มือ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียง จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผลผลิตของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมเป้าหมายของรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ กระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบการให้บริการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายของรูปแบบที่เน้นการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ และดำเนินการ ตามวงจรคุณภาพ PDCA และรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สามารถบริหารจัดการปัจจัยนำเข้าได้อย่างคุ้มค่าและเกิดผล ในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยนำเข้าของรูปแบบ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพที่สร้างขึ้น ครอบคลุมทรัพยากร การบริหาร ทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ เหมาะสม ในการนำรูปแบบไปทดลองใช้ต่อไป

1.3 ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

1.3.1 ผลทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ ภาพรวม พบว่า ทุกองค์ประกอบ มีความเหมาะสม ในการนำไปใช้ต่อไปอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง เด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง มีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ อย่างครบถ้วน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการและข้อมูลที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากผลการประเมิน ความสามารถพื้นฐาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วางแผนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อ

ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ประสานงานกับเครือข่ายชุมชนในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้เด็กพิการได้มีโอกาสแสดงอย่างสร้างสรรค์ การประเมินความก้าวหน้าร่วมกับนักสหวิชาชีพ/วางแผน และออกแบบเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือ

เฉพาะครอบครัว (IFSP) โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการข้อมูลที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากผลการประเมินความสามารถพื้นฐาน

ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง มีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การประเมินความสามารถพื้นฐานดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการ ข้อมูลที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากผลการประเมินความสามารถพื้นฐาน และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วางแผนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

1.3.2 ผลการประชุมวิพากษ์หลังการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวม พบว่า ทุกองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามองค์ประกอบของรูปแบบ เพื่อนำไปใช้ต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

1.4 ผลการกำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

1.4.1 ผลการประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนเปิดภาคเรียนในปีการศึกษา 2564 เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และวางแผนการกำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และผู้แทน เครือข่ายผู้ปกครอง พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีความพร้อมในการปฏิบัติ และผลการออกกำกับ ติดตามเชิงรุกในการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นอย่างดี โดยคำนึงถึงด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตเป็นสำคัญ ในส่วนผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการอยู่ในระดับดีมากในขณะที่เด็กพิการอาศัยอยู่ที่บ้านพักของตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4.2 ผลการจัดประชุมสรุปการกำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้นำเสนอผลการนำระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มไปใช้ในการปฏิบัติเพื่อจัดกระบวนการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาทันที่และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในระดับดีมาก และพร้อมที่จะนำสู่การปฏิบัติทุกปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนตลอดไป

2. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ มีประเด็นที่ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

2.1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบ แล้วนำมาสังเคราะห์หาแนวคิดร่วมกับนักการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศอย่างละเอียด ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กพิการ การคัดกรองประเภทความพิการ การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการให้บริการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การฝึกทักษะตามแผนการสอนรายบุคคล เครือข่ายผู้ปกครอง การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้า และการติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) (1993) พวงมณี ชัยเสรี (2557) และ Alana S. Hillman (2013) ส่วนการบริหารจัดการรูปแบบเชิงระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัตร นาคะเวช, (2554); สุรินทร์ จาดเปรม และคณะ (2563); ณรงค์ อภัยใจ (2560); สมถวิล ฤกษ์งาม (2562); ทศนีย์ รัตนสุวรรณ (2560); ชัยพร พันธุ์น้อย (2564); และชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ (2564) นอกจากนี้ องค์ประกอบของรูปแบบยังสอดคล้องกับข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การศึกษาดูงานรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจากศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และข้อสรุปจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 การพัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

2.2.1 ผลการร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวม พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ และมีรายละเอียดย่อยในรายองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คน (เด็กพิการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน เครือข่ายผู้ปกครอง) งบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ (การมีส่วนร่วม/ ดำเนินงานวงจรคุณภาพ PDCA : วางแผน ปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ มี 10 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กพิการ การคัดกรอง

ประเภทความพิการ การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การฝึกทักษะตามแผนการสอนรายบุคคล การฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้า การติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ได้แก่ เด็กพิการสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบของรูปแบบ ได้ศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ไปศึกษาดูงานรูปแบบ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจากศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้ได้ข้อมูล องค์ประกอบของรูปแบบที่นำสู่ความสำเร็จ แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูล และจัดสนทนากลุ่ม ของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสู่การปรับปรุง พัฒนาจนสามารถร่างรูปแบบได้สำเร็จ รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า เป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญ ในการขับเคลื่อน การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ คน (เด็กพิการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเครือข่ายผู้ปกครอง) งบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ (วางแผน ปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้) เด็กพิการทุกประเภทในเขตพื้นที่บริการเป็นคนกลุ่มแรก ที่ต้องคำนึงถึงในการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญที่ต้องได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่พบสภาพความพิการ จนถึงอายุ 18 ปี โดยสถานศึกษา ต้องทำงานเชิงรุกค้นหาเด็กพิการทุกคนในเขตพื้นที่บริการให้เข้าถึงบริการช่วยเหลือครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำทะเบียนข้อมูลมีการตรวจสอบการพัฒนาการของเด็กรายบุคคล เพื่อวางแผน จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) มีการฝึกทักษะตามศักยภาพ ประเมินพัฒนา อย่างต่อเนื่อง และส่งต่อเด็กพิการในการพัฒนาศักยภาพ ที่สูงขึ้นหรือปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินงานต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ของพวงมณี ชัยเสรี (2557) ที่ศึกษากระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ก่อนเข้าสู่โปรแกรม คือ ระยะที่เด็กก่อนเข้ารับบริการ ได้แก่ การส่งต่อการค้นหา และการคัดแยก ระยะที่ 2 การรับบริการ คือระยะที่เด็กเริ่มเข้ารับบริการ ได้แก่ การตรวจสอบ การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือแผนบริการครอบครัว การปฏิบัติการสอน และการประเมินผล ระยะที่ 3 การสิ้นสุด การรับบริการ ได้แก่ การส่งต่อไปสู่โปรแกรมใหม่ และการจัดที่เรียนที่เหมาะสมให้เด็กได้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติทั่วไปหรือเรียนในโรงเรียนการศึกษา พิเศษเฉพาะความพิการ คนกลุ่มที่ 2 คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน เป็นบุคลากรหลักในสถานศึกษา ที่จะขับเคลื่อนการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการให้บรรลุเป้าหมาย ต้องเป็นผู้มีจิตเมตตา มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการช่วยเหลือเด็กพิการ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการเข้าถึง บริการทางการศึกษาครบทุกกลุ่มเป้าหมาย เน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน ออกค้นหาเด็กพิการเพื่อให้เข้าถึงบริการทางการศึกษาตามสิทธิอย่างทั่วถึง และประสานงาน กับทุกองค์กรในการจัดให้บริการดูแลช่วยเหลือ และส่งต่อเด็กพิการในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ

และด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสมพร หวานเสร็จ (2555) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบชุมชน การเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองของบุคคลออทิสติกในศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ประสิทธิภาพการใช้ รูปแบบชุมชนการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองของบุคคลออทิสติกในศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดขอนแก่น ผู้ปกครองมีความสามารถ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาบุคคล ออทิสติกที่สูงขึ้น และบุคคลออทิสติก มีความก้าวหน้าตามพัฒนาการทั้งเป็นรายบุคคลและในภาพรวม และสอดคล้องกับงานวิจัย ของศศิรัศม์ วีระไวทยะ (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูด ให้เครือข่ายภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยสร้างการมีส่วนร่วม โดยสถานศึกษาตั้งให้ผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ และชุมชน เข้ามาทำกิจกรรมต่อเนื่อง ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับงบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก : ในส่วนนี้ สถานศึกษาต้องจัดทำให้เพียงพอเหมาะสมทั้งจากต้นสังกัด เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน เพื่อนำมาสนับสนุนการจัดให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการอย่างทั่วถึง ครอบคลุม เป็นไปตามระเบียบ ที่เกี่ยวข้องพร้อมมีการระดมทรัพยากรด้านนี้จากชุมชนหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เพียงพอ ต่อการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กพิการ และปัจจัยนำเข้าด้านการจัดการ เป็นเทคนิคกระบวนการบริหาร ของผู้บริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานตามรูปแบบ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นขั้นตอนชัดเจน ตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่มีการวางแผน การปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การปรับปรุง พัฒนา เผยแพร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา เกื้อกุล, (2560) ที่กล่าวถึงโครงสร้างการบริหารงาน ให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพตามวงจร PDCA ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Doing) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Checking) และขั้นตอนการปรับปรุง พัฒนา (Action)

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ เป็นขั้นตอนดำเนินงานตามรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งมี 10 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กพิการ การคัดกรอง ประเภทความพิการ การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่ม การฝึกทักษะตามแผนการสอนรายบุคคล การฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้า การติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ มีรายละเอียด ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กพิการ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองต้องลงพื้นที่ในการติดตามช่วยเหลือรับสมัครเด็กพิการเข้าสู่ระบบการศึกษา ประสานผู้ปกครองในการตรวจสอบ ติดตาม ลงเก็บข้อมูลเด็กพิการอย่างถูกต้องเป็นรายบุคคล เช่น ข้อมูลประวัติ สุขภาพ สภาพความพิการ พัฒนาการ สภาพของครอบครัว เป็นต้น และจัดเก็บข้อมูล เด็กพิการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้น ช่วยเหลือดูแลเด็กพิการได้ทันเวลา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Ministry of Education (2010) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบเป็นอันดับแรก คือ ข้อมูล

นักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น ประวัติส่วนตัว ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลความพิการ ข้อมูลด้านการเรียน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลครอบครัว ข้อมูลการคัดกรอง ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องหากมีการติดตามช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นลดลงหรือหมดไป และนักเรียนพิการสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างนักเรียนปกติรวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนงบประมาณในการช่วยเหลือ และพัฒนาเด็กพิการ

2) การคัดกรองประเภทความพิการ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร และเครือข่ายผู้ปกครองต้องทำการตรวจสอบข้อมูลเด็กพิการที่รับสมัครมา มีการประชุมร่วมกัน กำหนดเกณฑ์การคัดกรองที่เป็นมาตรฐานของสถานศึกษา ทำการคัดกรองแยกประเภทตามความพิการ อย่างครบถ้วน ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ต้องเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือให้ตรงกับ ความพิการ สภาพปัญหา สภาพจริงและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็ว และถูกต้อง พร้อมทั้งวางแผนจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จัดกิจกรรมช่วยเหลือตามประเภท ของความพิการ วางแผน ออกนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบพัฒนาการของเด็กพิการ แต่ละประเภทอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tha Tako School (2012) กล่าวถึง การคัดกรองว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับ ความพิการ สภาพปัญหา และความ ต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็ว และถูกต้องแม่นยำในการช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะการคัดกรอง นักเรียนทำให้มีการจัดกลุ่มที่ชัดเจน ครูสามารถกำหนดวิธีการช่วยเหลือได้ แต่ทั้งนี้เกณฑ์การคัดกรอง ต้องมีมาตรฐาน เพื่อความมีประสิทธิภาพในการคัดกรองนักเรียน เพราะจะส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมพัฒนา นักเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็น และเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน

3) การประเมินความสามารถพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองต้องทำการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการแต่ละประเภทเป็นรายบุคคล อย่างละเอียด เพื่อให้ทราบพัฒนาการด้านต่าง ๆ และใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนการให้บริการ ดูแลช่วยเหลือให้ตรงตามประเภทความพิการของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับแนวทางการให้บริการ ตามหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ (2562) ที่กล่าวถึงการประเมินความสามารถพื้นฐาน เป็นการประเมินให้ทราบถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย โดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กทั่วไป ซึ่งจะเป็นข้อมูล ในการวางแผนการให้บริการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4) การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นกิจกรรม ที่ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือครอบครัว (IFSP) ของเด็กพิการและครอบครัว ซึ่งครู บุคลากร และเครือข่ายผู้ปกครองต้องเข้าอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจที่ดีในการจัดทำแผนให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ ความต้องการพัฒนา และความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการรายบุคคล แต่มีข้อควรคำนึงคือ หากครู บุคลากร เครือข่าย

ผู้ปกครอง ชาติความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) ที่กล่าวว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นการจัดทำแผนการศึกษาที่ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยยึดความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล สามารถพัฒนาศักยภาพนักเรียนพิการครอบคลุมทุกด้านซึ่งมีองค์ประกอบคือ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทางการศึกษา การวางแผนการจัดการศึกษา ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

5) การฝึกทักษะตามแผนการสอนรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อพัฒนาเด็กพิการให้สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง โดยจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กพิการสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น แสดงบทบาทสมมติ เล่านิทาน เป็นต้น แล้วให้เด็กพิการได้เล่าหรือแสดงภาษากาย สื่อความรู้ความเข้าใจออกมา สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า Active Learning เป็นแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนได้คิดและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองตามความเข้าใจ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบในผลของการปฏิบัติ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ โดยผสมผสานเทคนิคการสอนที่หลากหลายที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียน และในโลกแห่งความเป็นจริง

6) การฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองวางแผนออกประสานงานผู้มีความรู้ ความสามารถปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูกล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ให้เด็กพิการ และงานด้านอื่น ๆ สำหรับเด็กพิการ นำเด็กพิการออกฝึกทักษะพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงกับปราชญ์ชาวบ้าน/สถานประกอบการ ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี สรรเสริญและคณะ (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เพื่อให้คนพิการมีโอกาสได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีโอกาสเท่าเทียมกับคนไม่พิการ และลดความยากจนและอยู่ในสังคมได้ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน จึงเป็นความร่วมมือกันระหว่างคนพิการ ครอบครัวของคนพิการ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์การศึกษาการพัฒนาอาชีพการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

7) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองดำเนินการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ของการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือเด็กพิการ ด้วยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน

หรือการทดสอบเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความรู้ ทักษะความสามารถ ของเด็กพิการ แล้วนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการให้มีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับ และปรับปรุงการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กพิการให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Li, Y. and Chen, C. (2016). ที่กล่าวถึงการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการสอบถาม การตรวจผลงาน หรือการทดสอบเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ตลอดจนการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้เพื่อการให้ระดับเกรด การเลื่อนชั้น หรือการจัดแผนการเรียนรู้ต่อไป

8) การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองประสานกับครอบครัวในการจัดให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการแต่ละประเภท อย่างเหมาะสมรายบุคคล เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ตรงตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือครอบครัว (IFSP) อย่างต่อเนื่องซึ่งการจัดกิจกรรมให้บริการที่เหมาะสม ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กพิการมากที่สุด เพราะเด็กพิการใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว หากครอบครัวมีส่วนร่วมชัดเจน จะส่งผลให้เด็กพิการพัฒนาการที่ดีขึ้น และมีทักษะการดูแลช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน และลดภาระการดูแลเด็กพิการของครอบครัว ได้ระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) ที่กล่าวว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ขั้นตอนการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม เป็นการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยทีมนักสหวิทยาการที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประกอบด้วยเป้าหมายระยะยาว 1 ปี วันเริ่มต้น วันสิ้นสุด วิธีหรือเทคนิคการสอน สื่อ เกณฑ์และการประเมินผล และผลการประเมิน มีการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ เพื่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตามความต้องการจำเป็น ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการประสานการจัดบริการต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ

9) การประเมินความก้าวหน้า เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร เครือข่าย ผู้ปกครอง นักวิชาชีพ กลุ่มองค์กรภายนอกในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมติดตามพัฒนาเด็กพิการ ร่วมประเมินความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดบันทึกและรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กจากทุกฝ่าย ทั้งการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ ตรวจแฟ้มผลงานเด็ก และจากแบบประเมินผลพัฒนาการ มีการประชุม เพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็ก และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน พร้อมรายงานความก้าวหน้าต่อผู้ปกครอง ปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) ที่ได้ระบุว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และการให้บริการมี 7 แนวทาง และในแนวทางที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะต้องมีการจัดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก การสัมภาษณ์ การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก แฟ้มผลงานเด็ก การใช้

แบบประเมินผลพัฒนาการ การเขียนบันทึกโดยครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้รับผิดชอบ นักวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องอาจมีการประชุม เพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน ตลอดจนมีการรายงานความก้าวหน้าโดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล และร่วมตัดสินใจในการปรับกิจกรรมให้มีความเหมาะสมซึ่งควรจะมีการประเมินผลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

10) การติดตาม ประเมินผล และส่งต่อ เป็นกิจกรรมที่มีคณะกรรมการ ออกนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการโดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร และเครือข่ายผู้ปกครองร่วมเป็นทีมดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กพิการ ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามจุดหมาย มีการนำผลมาประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้องทุกคนเพื่อสรุปผลการพัฒนาเด็กพิการทุกสิ้นภาคเรียน/สิ้นปีการศึกษานำข้อมูลสู่การปรับปรุง พัฒนา เผยแพร่ และมีการส่งต่อเด็กพิการทั้งภายในกับครูประจำชั้นอื่น ๆ และส่งต่อกับหน่วยงานอื่นตามสภาพปัญหาของเด็กพิการแต่ละคนที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน บางรายจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากหน่วยงานภายนอกดูแล เพื่อให้เด็กพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) ที่กล่าวว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ขั้นตอนการนิเทศติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อเป็นการประชุมชี้แจง ระบบ การส่งต่อและการใช้แบบบันทึกการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการบริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการแพทย์การศึกษา สังคม และอาชีพ มีการใช้แบบบันทึก การส่งต่อนักเรียนพิการ เพื่อส่งต่ออย่างเป็น ระบบ มีการส่งต่อทั้งภายนอกและภายใน มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างต่อเนื่องการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการช่วยเหลือ

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต เป็นประสิทธิภาพที่เกิดกับเด็กพิการที่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเด็กพิการถ้าได้รับการพัฒนา ได้รับการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการจัดบรรยากาศชั้นเรียน บรรยากาศในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่เด็กได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข อย่างเหมาะสมแล้ว จะส่งผลให้เด็กพิการมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พัชรินทร์ พุทวัฒน์ (2564) ที่ให้ความสำคัญในการจัดการชั้นเรียน สภาพในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และพัฒนาเด็กตามเป้าหมายที่วางไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเด็กได้รับการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557) ที่อธิบายว่าการดำเนินงานของครูทางด้านกายภาพ จิตวิทยา ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้และลงมือทำร่วมกันทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข และสนุกสนาน

2.2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ร่างรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้

เนื่องจาก ผู้วิจัยได้มีกระบวนการวิจัยที่ชัดเจน ทั้งการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการสนทนาของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสู่การปรับปรุง แก้ไข จนสามารถยกร่างรูปแบบได้เสร็จสมบูรณ์ มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต แล้วดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษ ให้ข้อเสนอแนะ และนำสู่การปรับปรุง พัฒนา จนเป็นรูปแบบที่มีความสมบูรณ์ที่สุด แล้วนำไปทดลองใช้จริงกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายหลักในการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ จนทำให้ได้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ที่มีความสมบูรณ์ ยืดหยุ่นมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับศูนย์การศึกษาพิเศษ สถานศึกษาอื่น ให้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการโดยให้เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้ปกครองเด็กพิการ และผู้เกี่ยวข้องทุกคน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการอย่างชัดเจน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

2.3 การทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการทดลองและประเมินความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และเครือข่ายผู้ปกครอง มีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับคือ มีการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการอย่างครบถ้วน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการ ข้อมูลที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากผลการประเมินความสามารถพื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการอบรมพัฒนาครู บุคลากรทุกคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการต่อเนื่อง โดยเน้นจัดให้มีการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการอย่างครบถ้วน จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) สำหรับเด็กพิการครบทุกคน และร่วมกันใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง ทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ (2552) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการใช้กิจกรรม และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม และเกิดทักษะความชำนาญเฉพาะเรื่องและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร

2.4 กำกับ ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง

ผลการประชุมผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กพิการ และผู้แทนเครือข่าย ก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อทบทวนแนวทางการปฏิบัติ สร้างความรู้ ความเข้าใจ ร่วมวางแผนดำเนินงาน การใช้รูปแบบ ออกกำกับ ติดตามเชิงรุกในการใช้รูปแบบ และจัดประชุมสรุปผลการกำกับติดตาม ติดตามการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ พบว่า ผู้เกี่ยวข้อง ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในระดับดี และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยได้ดำเนินงานตามรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ที่มุ่งเป้าหมายให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัย ได้ดำเนินการ ประสานงานกับผู้ปกครองเด็กพิการ เครือข่ายผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับผู้เกี่ยวข้อง ทุกคน มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้วยความเต็มใจและเห็นผลการพัฒนาของเด็กพิการทุกคนที่ศึกษา ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญที่มีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับสามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิฐ เทพไกรวัล (2554) กล่าวว่าการกำกับติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการวัดการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สม่ำเสมอและต่อเนื่องเมื่อเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมถึงทราบแนวโน้มของปัญหาและอุปสรรค ช่วยให้สามารถแก้ไขได้ทันเวลา ซึ่งหากระบุถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ข้อเสนอแนะ 3 ประการ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

3.1.1 การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ควรประสานเครือข่าย ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ อย่างแท้จริง

3.1.2 ควรประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย นักสหวิชาชีพในทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการให้บริการ การแก้ไขปัญหาและส่งต่อเด็กพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กพิการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงต่อไป

3.1.3 ควรอบรมพัฒนาครู บุคลากร เครือข่ายผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนงานร่วมกันและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ที่เน้นผลการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการอย่างชัดเจนโดยมีศูนย์การศึกษาพิเศษคอยติดตาม กำกับ ดูแลอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.2.1 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเครือข่ายผู้ปกครองต้องมีความรู้ความสามารถ และมีจิตเมตตาสูง ทำงานด้วยความทุ่มเท เสียสละในการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการ และบริหารงานเชิงคุณภาพ PDCA พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 สถานศึกษาต้องประสานเครือข่ายชุมชนในการจัดหางบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมให้มีความพร้อมเพียงพอในการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือเด็กพิการ

3.2.3 สถานศึกษาต้องจัดให้มีคณะกรรมการออกนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ยั่งยืนต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการของเด็กพิการแต่ละประเภท หลังจากได้รับการดูแลช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นรายบุคคลสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3.2 ควรศึกษาขวัญกำลังใจ ของครูบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเด็กพิการแต่ละประเภทในแต่ละหน่วยบริการ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อเด็กพิการอย่างแท้จริงต่อไป

3.3.3 ควรศึกษาสภาพความพร้อมของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือดูแลช่วยเหลือเด็กพิการแต่ละประเภท ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการในขณะพักอยู่ที่บ้าน